

T. GANDJEİ, *Note on the colophon of the «Laṭāfat-nāma» in Uighur characters from the Kabul Museum* [Kabil Müzesi'ndeki Uygur harfli Letâfet-nâme yazması üzerine notlar] : «Annali dell'Istituto Universitario Orientale di Napoli», Nuova Serie, volume XIV, Napoli 1964, s. 161 - 164 «Bir levha ile».

Hocendî'nin Letâfet-nâme'sinin British Museum Add. 7914'de kayıtlı mecmuanın 142^b - 157^b varakları arasında bulunan ve Arap harfleri ile 914/1509'da Herat'da istinsah edilen yazmasının, uzun bir zamandan beri, bu eserin tek nüshası olduğu sanılmakta idi.

Genceî, bu makalesinde Letâfet-nâme'nin Afganistan'ın başşehri Kabil Müzesi Kütüphanesinde tespit edilen ve 893/1488'de istinsah edilmiş Uygur harfli ikinci bir nüshasını tanıtmaktadır.

Hocendî'nin Letâfet-nâme adlı eserinin, Horezmî'nin Muhabbet-nâme adlı eserine nazîre olarak yazıldığını ve Hocendî'nin hayatı hakkında da Hocend «Leninabad» şehrinin yerlisi olduğundan başka bir şey bilinmediğini söyleyen Genceî, Ali Şîr Nevâyî'nin Mecalisü'n-nefâyis'de Letâfet-nâme'nin Seydî Ahmed Mirza'ya ait olduğunu söylemesini, Nevâyî'nin kendisinden önceki şâirler hakkındaki umumî malûmatsızlığına bağlayarak, Seydî Ahmed Mirza'nın eserinin *Letâfet-nâme* değil *Ta'âşşuk-nâme* adını taşıdığını belirtmekte ve böylece uzun bir zamandan beri süregelen bir yanlışliği da düzeltmektedir.

Genceî, son sahifesinin fotokopisini yayınladığı Uygur harfli yazmanın ketebe kaydını vererek;

«tamām boldı laṭāfat-nāma. bıçın yıl. zu'lka'da ayı-nuṅ on ikiside. pañçamba küni. ta'rîḥ sekiz yüz toḳsan üçte» «Letâfet-nâme, sekiz yüz doksan üç tarihinde, maymun yılında, zülka'de ayının on ikisinde, perşembe günü tamamlandı» (893 = 10 temmuz 1488).

Kâbil müzesinde tespit edilen bu Uygur harfli nüshanın istinsahının, British Museum'da bulunan Arap harfli yazmanın istinsahından 21 yıl önceyi gösterdiğini ve metnin tenkitli neşri için Uygur harfli bu yeni nüshanın esas olarak alınabileceğini söylemektedir.

Timur ve oğulları devrinde Uygur harfleriyle yazılan eserlerden *Sirâcü'l-kulûb*, *Râhatü'l-kulûb*, *Mes'ele kitabı*, *Muhabbet-nâme*... vs. gibi bir kısmının Emir Celâl-ed-dîn adlı bir zata ithaf edildiği bilinmektedir. Türkçe eserleri Uygur harfleriyle yazma işine, büyük bir ihtimalle bu eserlerin ithaf edildiği Emîr Celâl-ed-dîn'in himayesi ile başlanıldığını söyleyen Genceî, Emîr Celâl-ed-dîn'in hüviyeti üzerinde durmakta, Bartold'un Emîr Celâl-ed-dîn'in Celâl-ed-dîn Fîrûz Şâh olduğunu söylediğini, Clauson'un Bartold'dan habersiz Emîr Celâl-ed-dîn'in

bilinmeyen bir kimse olduğunu ileri sürdüğünü, F. Köprülü ve Z. V. Togan'ın da Bartold'un fikrini, üzerinde araştırma yapmaya lüzum görmeden, aynen kabul ettiklerini zikrederek, Yezd şehrinin Timurlular devrindeki tarihinin incelenmesi ile Bartold'un fikrinin yanlış olduğunun görüleceğini söyler.

Şâhruh devrinin ve Yezd şehrinin tarihini dikkatle tetkik eden Genceî bu yazmaların ithaf edildiği Emîr Celâl-ed-dîn'in Yezd şehrinin Şâhruh devrindeki valisi *Celâl-ed-dîn Mîr Çakmak* olduğu ve Celâl-ed-dîn Fîrûz Şâh'ın ise Emîr Celâl-ed-dîn ile hiç bir ilgisi olmadığı kanaatine varmıştır.

Genceî, son olarak, R.R. Arat tarafından ileri sürülen "*Timur devrinde Uygurca yazan ve okuyan bir zümrenin bulunduğu*", fikrinin kabul edilemeyeceği üzerinde durmaktadır.

Timur devrinde Semerkand ve Herat şehrinde yaşayanların çoğunluğunun İranlı olması dolayısıyla ve Yezd şehrinin de halkının bütünüünün İranlı (Tacik) olması dolayısıyla Uygurca yazan ve okuyan bir zümrenin mevcudiyetinin imkânsızlığını söyleyen Genceî, böyle bir muhitte Uygur harflerinin kullanılmasını da bir an'aneyle sadık kalmaktan başka bir şey olmadığı görüşü ile izah etmektedir.

Osman F. Sertkaya

TOURKHAN GANDJEÏ, *The «Laṭāfat-nāma» of Khujañdī* [Hocendî'nin Letâfet-Nâme'si, (ve Uygur harfli nüshanın tıpkıbasımı)]: «Annali dell'Istituto Universitario Orientale di Napoli» Volume 30 (Nuova Serie XX), Fascicolo 3, Napoli 1970, s. 345-366 «Yirmibeş levha ile».

Turhan Genceî, Letâfet-nâme'nin Kâbil Müzesi'nde bulunan Uygur harfli nüshasını tanıtan ilk makalesinden sonra, Hocendî'nin Letâfet-nâme'si başlığı ile Letâfet-nâme'nin transkripsiyonlu metni ile Uygur harfli nüshanın tamamının fotokopisini ihtiva eden ikinci makalesini yayınlamıştır.

İlk makalesinde Letâfet-nâme'nin British Museum ve Kâbil'de bulunan iki nüshasından bahseden Genceî, bu makalesinde İstanbul Millet Kütüphanesindeki iki Letâfet-nâme nüshasından da bahsetmektedir.

Letâfet-nâme'nin bilinen ilk nüshası Rieu kataloğunda tavsif edilen Arap harfli British Museum yazmasıdır. Letâfet-nâme'nin Uygur harfli ikinci nüshasını yukarıda tanıttığımız makalesiyle, ilim âlemine sunan Genceî olmuştur.

İstanbul Ali Emîrî Kütüphanesinde Arapça bir tefsir kitabının (Arabî 86) 179. sahifesinin tamamı ve 180 - 194 sahifelerinin haşiyesi, Letâfet-nâmenin Arap